

*Ne talitali 'a e kau ākonga 'a Kalaisí 'i ha feitu'u ofi mai pē pea 'ikai fuoloa kuo nau mate mohe 'i he 'alu toko taha pē 'a Sisū ki Ketisemaní. Pea na'e "hā'ele mai [a Sisū] ko hono liunga tolú, 'o ne pehē kiate kinautolu, Ma'u pē ho'omou mohé, pea mālōlō: kuo lahi ia, kuo hokosia 'a e feitu'u pō; vakai, kuo lavaki'i 'a e Foha 'o e tangatá ki he nima 'o e kau angahalá" (Ma'ake 14:41).*



*'I Ketisemaní ('olungá) pea 'i Kolokota ('i laló), na'e lilingi ai 'e Sisū Kalaisí Hono ta'ata'a pea pekia he kolosí. Na'a ne fai e fakalelei ma'a e ngaahi angahala 'a e māmaní mo huuhi'i kitautolu mei he Hingá.*



TAIPOTUKITOHEMA: TAKE YOUR BEST. FAI E WALTER RANE, TAIPOTUKIOLUNGA: MAU ĀHAMALO, FAI E SIMON DEWY, TOHEMA: TOTUKI © BALAGÉ BALOGHART RESOURCE, NY, TOOMATAUPIEA, TA'E ANSELM FRIEDRICH FEUERBACH © SUPERSTOCK

*Na'e fakatokoto 'a e sino 'o Sisū Kalaisí 'i ha fonualoto he ngoué.*



Kuo pau ke tau si'aki e ngaahi faka'uhinga 'a e tangatá mo e poto 'o e kakai potó kae tokanga ki he Laumālie ko ia kuo foaki mai ke tataki 'aki kitautolu ki he mo'oni kotoa pē.

Kuo pau ke tau fekumi 'i he ngaahi folofolá, 'o tali kinautolu ko e fakakaukau mo e finangalo mo e le'o 'o e 'Eikí pea mo e mālohi 'o e 'Otuá ki he fakamo'uí.

'I he'etau lau, fakalaulauloto mo lotú, 'e ha'u ki he'etau fakakaukauá ha fakatātā 'o e ngoue 'e tolū 'a e 'Otuá—'a e ngoue ko 'Iténí, Ngoue ko Ketisemaní, mo e Ngoue 'o e Fonualoto ne 'Ikai Ai ha Tahá, 'a ē ne hā ai 'a Sisū kia Mele Makitaliné.

Te tau mamata 'i 'Iténí ki he me'a kotoa pē na'e fakatupu 'i ha tu'unga fakapalataisí—'ikai ke 'i ai ha mate, 'ikai ha fakatupu, pea 'ikai ha ngaahi tu'unga 'o e sivi mo e 'ahi'ahí.

Te tau 'ilo'i ko e fa'ahinga fakatupu ko iá, 'a ia 'oku 'ikai 'ilo ki ai e tangatá he taimi ní, 'a e founiga pē 'e taha ke fakahoko ai 'a e Hingá.

Te tau toki mamata ai ki he hifo 'a 'Ātama mo 'Ivi, 'a e 'uluaki tangatá mo e 'uluaki fefiné, mei hona tu'unga ta'e-fa'a-maté mo e nāunau'ia fakapalataisí ke hoko ko e 'uluaki kakano fakamatelie 'i he māmaní.

'E hoko mai 'a e mo'ui fakamatelié ki he māmaní 'o kau ai 'a e mālohi 'o e fakatupú mo e maté. Pea koe'uhí ko e maumau-fonó 'e kamata ai ha tu'unga 'ahi'ahí'anga 'o e faingata'a mo e 'ahi'ahí.

Pea te tau mamata leva 'i Ketisemaní ki hono huuhi'i 'o e tangatá 'e he 'Alo 'o e 'Otuá mei he mate fakaesino mo fakalaumālie ko ia na'e hoko kiate kitautolu tupu mei he Hingá.